

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์ของประชาชน :
กรณีศึกษาจังหวัดนครพนม
The Knowledge and Understanding about Online Sales Tax of People:
A case study of Nakhon Phanom Province

บุญเลิศ โพธิ์ขำ
Boonlert Phokham

Article History
Receive: November 19, 2024
Revised: January 17, 2025
Accepted: January 28, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายพร้อมทั้งเสนอแนะทางพัฒนาความรู้ด้านภาษีของประชาชนในจังหวัดนครพนมเกี่ยวกับภาษีที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายสินค้าออนไลน์ วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสม กลุ่มเป้าหมายการวิจัยครั้งนี้เลือกแบบเจาะจง โดยแบ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ผู้ประกอบการออนไลน์ จำนวน 150 ราย และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการ 10 ราย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่อศึกษาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์ของประชาชนในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ประกอบการมีความรู้ระดับปานกลางเกี่ยวกับ VAT มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.5 การยื่นภาษีมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.6 และการจดทะเบียนพาณิชย์โดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.4 แต่ยังสับสนในเรื่องการคำนวณ VAT (ภาษีมูลค่าเพิ่ม) และการหักภาษี ณ ที่จ่าย 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของผู้ประกอบการที่สำคัญคือ ความรู้ด้านภาษี ความสะดวกในการชำระภาษี และการสนับสนุนจากรัฐ มีค่าเฉลี่ยการยื่นภาษีออนไลน์อยู่ที่ 3.7 3) แนวทางพัฒนาความรู้ด้านภาษีควรเน้นการอบรมและพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ ที่เข้าถึงง่าย เช่น เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันของกรมสรรพากร เพื่อเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนที่ทำการค้าขายสินค้าออนไลน์

คำสำคัญ : ภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์; ความรู้ความเข้าใจภาษี; การปฏิบัติตามกฎหมาย; จังหวัดนครพนม; ผู้ประกอบการออนไลน์

ABSTRACT

This research aims to study the knowledge and understanding of tax compliance and analyze the factors affecting tax compliance, as well as propose guidelines to improve people's tax knowledge in Nakhon Phanom Province regarding online commerce tax. A mixed-method approach was employed as a research methodology. The target group was selected through purposive sampling, consisting of 150 online business entrepreneurs for responding to questionnaires and 10 entrepreneurs participating in in-depth interviews. Research tools included questionnaires and in-depth interview form. Data was collected from academic documents, related research, surfing the internet, questionnaires, and in-depth interviews. The data analysis utilized qualitative methods to explore the people's knowledge and understanding of online commerce-related taxation in Nakhon Phanom Province. The findings revealed that 1) online business entrepreneurs had a moderate level of knowledge about VAT, with an average score of 3.5. The average score for tax filing was 3.6, and business registration was 3.4, but there was confusion regarding VAT calculation and withholding tax. 2) Key factors influencing tax compliance among entrepreneurs included tax knowledge, ease of tax payment, and government support, with an average score of 3.7 for online tax filing. 3) Guidelines to improve tax knowledge should focus on training programs and the development of accessible media for public relations, such as websites or mobile applications provided by the Revenue Department, to enhance the accessibility or people who engage in online commerce.

Keywords : Online Sales Tax; Tax Knowledge; Legal Compliance; Nakhon Phanom Province; Online Entrepreneurs

บทนำ

ในปัจจุบัน การเติบโตของเทคโนโลยีและการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตและวิถีทางธุรกิจอย่างมาก โดยเฉพาะการค้าขายผ่านระบบออนไลน์ (E-commerce) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อทั้งผู้ประกอบการและผู้บริโภค การค้าขายออนไลน์เป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้ธุรกิจขนาดเล็ก ถึงขนาดกลางสามารถเข้าถึงตลาดได้มากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องลงทุนสูงในการสร้างร้านค้าแบบดั้งเดิม ทำให้ผู้ประกอบการจำนวนมาก หันมาใช้ช่องทางออนไลน์ในการดำเนินธุรกิจ (Laudon & Traver, 2020) อย่างไรก็ตาม การเติบโตของการค้าขายออนไลน์ได้นำมาซึ่งความซับซ้อนในด้านการจัดการภาษี โดยเฉพาะในบริบทของผู้ประกอบการรายย่อยหรือธุรกิจที่ไม่ได้มีพื้นฐานความรู้ด้านกฎหมายภาษีที่เพียงพอ การที่รัฐมีการกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมและจัดเก็บภาษีจากการค้าขายออนไลน์นั้น เป็นไปเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการจัดเก็บรายได้ของรัฐและเพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีจากธุรกิจที่ทำการค้าผ่านช่องทางดิจิทัล (Nguyen & Simkin, 2021) ดังนั้น ผู้ประกอบการที่ดำเนินการค้าขายออนไลน์จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการภาษี เช่น การยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) การเก็บและรายงานภาษีธุรกรรมทางการเงิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของข้อกำหนดทางกฎหมาย (The Revenue Department, 2022)

การจัดทะเบียนภาษีออนไลน์เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถขึ้นทะเบียนและยื่นภาษีผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยสามารถดำเนินการผ่านเว็บไซต์ของกรมสรรพากร กรอกข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลนิติบุคคล พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น บัตรประชาชน หนังสือรับรองการประกอบธุรกิจ และบัญชีธนาคาร ระบบจะมีการยืนยันตัวตนผ่าน OTP หรืออีเมลเพื่อความปลอดภัย หลังจากเสร็จสิ้น ผู้ประกอบการจะได้รับหมายเลขผู้เสียภาษีและสามารถดำเนินการยื่นภาษีออนไลน์ได้ต่อไป (The Revenue Department, 2023)

ผู้ประกอบการออนไลน์จำนวนมากยังขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องการจัดการภาษีดิจิทัล นอกจากนี้ กฎหมายภาษีในหลายประเทศยังมีความซับซ้อนและต้องการการปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและพฤติกรรมของผู้บริโภค (Nguyen & Simkin, 2021) ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการค้าออนไลน์โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลจากกฎหมาย งานวิชาการ และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมสรรพากร ผู้ประกอบการ นักวิชาการ และอาจารย์ด้านกฎหมายภาษี ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการออนไลน์ส่วนใหญ่

ไม่ได้จดทะเบียนภาษีอย่างถูกต้อง ส่งผลให้เกิดปัญหาในการตรวจสอบและจัดเก็บภาษีอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ข้อมูลการโอนเงินสามารถช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ ข้อเสนอแนะคือการบังคับให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนและปรับอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มให้เหมาะสม(Thongsap & Rueraeng, 2024) การศึกษาดังกล่าวนั้นให้ความสำคัญของการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านภาษีแก่ผู้ประกอบการ เพื่อช่วยให้พวกเขาปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้องและลดความเสี่ยงในการถูกปรับหรือถูกลงโทษทางภาษีในบริบทของประเทศไทย รัฐบาลได้มีการกำหนดมาตรการภาษีที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายออนไลน์อย่างชัดเจนมากขึ้น โดยกำหนดให้ธุรกิจที่มีรายได้เกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม (The Revenue Department, 2022) นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดให้แพลตฟอร์มการค้าขายออนไลน์ขนาดใหญ่ต้องรายงานธุรกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อให้รัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การปฏิบัติตามกฎหมายภาษีที่เกี่ยวข้องนั้นยังเป็นเรื่องท้าทายสำคัญสำหรับผู้ประกอบการออนไลน์ในระดับท้องถิ่น เช่น ในจังหวัดนครพนม เนื่องจากผู้ประกอบการจำนวนมากยังขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่อง การจัดการภาษีที่เพียงพอ (The Revenue Department, 2022) จังหวัดนครพนมเป็นหนึ่งในจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยในปี 2564 มูลค่าการส่งออกสินค้าไปยังลาวอยู่ที่ประมาณ 6,705 ล้านบาท โดยสินค้าส่งออกหลัก ได้แก่ เครื่องสำอาง เครื่องหอม และสบู่ ส่วนมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากลาวอยู่ที่ประมาณ 64,302 ล้านบาท โดยสินค้านำเข้าหลัก ได้แก่ เชื้อเพลิง ปุ๋ย และปูนซีเมนต์มีการเติบโตของธุรกิจการค้าขายออนไลน์อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและการขยายตัวของตลาดสินค้าออนไลน์ ผู้ประกอบการในพื้นที่เริ่มใช้ช่องทางดิจิทัลในการขายสินค้าทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ แต่ยังคงประสบปัญหาในการจัดการภาษีที่ถูกต้องและครบถ้วน โดยเฉพาะในเรื่องการจดทะเบียนภาษี การยื่นแบบแสดงรายการภาษี และการปฏิบัติตามกฎระเบียบทางภาษีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจออนไลน์ (Office of Commercial Affairs Nakhon Phanom Province, 2021)

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าประชาชนและผู้ประกอบการในจังหวัดนครพนมยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์ โดยมีความรู้ในระดับปานกลางเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม การยื่นภาษี และการจดทะเบียนพาณิชย์ แต่ยังสับสนในรายละเอียด เช่น การคำนวณ VAT และการหักภาษี ณ ที่จ่าย ส่งผลให้การปฏิบัติตามกฎหมายภาษียังไม่ครบถ้วน นอกจากนี้ ผู้ประกอบการต้องการการสนับสนุนจากรัฐ เช่น การจัดอบรมเพิ่มเติมและการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงง่าย เพื่อช่วยส่งเสริมความเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องภาษีที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายออนไลน์อาจนำมาซึ่งปัญหาต่อทั้งผู้ประกอบการและรัฐ โดยผู้ประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอาจถูกเรียกเก็บภาษีย้อนหลังหรือถูกลงโทษทางกฎหมาย ส่วนทางรัฐก็อาจสูญเสียรายได้จากการจัดเก็บภาษีที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ดังนั้นการศึกษาคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของประชาชนและผู้ประกอบการในจังหวัดนครพนมเกี่ยวกับภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงช่องว่างทางความรู้และความต้องการของผู้ประกอบการในพื้นที่ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถพัฒนาและปรับปรุงมาตรการหรือโครงการสนับสนุนที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจด้านภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์ให้แก่ผู้ประกอบการในท้องถิ่น (The Revenue Department, 2022)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้และความเข้าใจของประชาชนในจังหวัดนครพนมเกี่ยวกับภาษีที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายสินค้าออนไลน์ รวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจออนไลน์
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนม เช่น ความรู้ด้านภาษี ความสะดวกในการชำระภาษี และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความรู้และความเข้าใจด้านภาษีของประชาชนและผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนมโดยส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์ของประชาชน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจะเน้นไปที่การปฏิบัติตามกฎหมายภาษี การใช้เทคโนโลยีในธุรกิจออนไลน์ รวมถึงปัจจัยด้านแรงจูงใจและพฤติกรรมผู้บริโภคในการเสียภาษี โดยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีเหล่านี้ถูกพัฒนาและนำมาปรับใช้ในการศึกษาตั้งแต่ปี 2020 ถึง 2024 ดังนี้

ทฤษฎีการปฏิบัติตามภาษี (Tax Compliance Theory)

เป็นหนึ่งในทฤษฎีสำคัญที่ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ประกอบการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี ทฤษฎีนี้ถูกนำมาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติตามหรือหลีกเลี่ยงภาษี โดยเฉพาะในบริบทของธุรกิจออนไลน์ ซึ่งพบว่าผู้ประกอบการออนไลน์มักมีแนวโน้มปฏิบัติตามภาษีต่ำกว่าธุรกิจดั้งเดิม (Alm, 2021) ปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างนี้ ได้แก่ ความซับซ้อนของกฎหมายภาษีที่ยากต่อการเข้าใจ และความกังวลเกี่ยวกับการตรวจสอบภาษี ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการมีพฤติกรรมที่หลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามภาษี งานวิจัยของ Allingham & Sandmo (1972) ได้เสนอโมเดลเศรษฐศาสตร์ในการปฏิบัติตามภาษีที่ชี้ว่า ผู้ประกอบการจะทำการประเมินระหว่างค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ของการปฏิบัติตามภาษี หากค่าใช้จ่ายในการเลี่ยงภาษีสูง เช่น การลงโทษที่หนัก หรือความเสี่ยงในการถูกตรวจสอบสูง ผู้ประกอบการจะมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามภาษี ในช่วงปี 2020-2024 การศึกษายังได้ชี้ให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการตรวจสอบการปฏิบัติตามภาษี ในธุรกิจออนไลน์ส่งผลให้การปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเพิ่มมากขึ้น (Richardson & Sawyer, 2020) ซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถเพิ่มความโปร่งใสในการตรวจสอบและลดโอกาสในการหลีกเลี่ยงภาษี การประยุกต์ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามภาษีของผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนมสามารถใช้ทฤษฎีในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามหรือการหลีกเลี่ยงภาษี นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบและบังคับใช้ภาษี ในธุรกิจออนไลน์ยังสามารถประเมินได้ว่ามีผลกระทบต่อการปฏิบัติตามภาษีของผู้ประกอบการในจังหวัดนครพนมอย่างไร

ทฤษฎีความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (Self-Efficacy Theory)

ซึ่งถูกพัฒนาโดย Bandura (1977) ได้ถูกนำมาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีมากขึ้นในช่วงปี 2020-2024 โดยเน้นไปที่การศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตามภาษีและจัดการกับความท้าทายที่เกี่ยวข้อง Bandura (2018) ชี้ให้เห็นว่าผู้ประกอบการที่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามภาษีมากขึ้น เนื่องจากพวกเขาเชื่อว่าตนเองสามารถจัดการกับความซับซ้อนของกฎหมายภาษีได้อย่างไรก็ตาม หากผู้ประกอบการรู้สึกว่ายากเกินไป ความเชื่อมั่นนี้จะลดลง ส่งผลให้พวกเขามีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงการเสียภาษี (OECD, 2021) งานวิจัยที่ตีพิมพ์โดย Radu & Florea (2022) เน้นถึงความสำคัญของการให้ความรู้เกี่ยวกับภาษี แก่ผู้ประกอบการออนไลน์และผู้บริโภคผ่านการใช้สื่อดิจิทัล ซึ่งสามารถช่วยเสริมสร้างความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในการจัดการเรื่องภาษี การประยุกต์ใช้ในการวิจัย การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีในกลุ่มผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนมสามารถใช้ทฤษฎีนี้เพื่อประเมินว่าความรู้และความเชื่อมั่นในความสามารถในการจัดการเรื่องภาษีส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามภาษีอย่างไร การให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีผ่านการใช้สื่อออนไลน์หรือการให้คำปรึกษาโดยตรง อาจเป็นวิธีหนึ่งในการเพิ่มความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในกลุ่มผู้ประกอบการ

ทฤษฎีแรงจูงใจในการปฏิบัติตามภาษี (Motivation Theory) ของ Vroom (1964) ได้รับความสนใจอย่างมากในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการเสียภาษีในช่วงปี 2020-2024 งานวิจัยที่ตีพิมพ์โดย Kirchler et al. (2014) ชี้ให้เห็นว่าแรงจูงใจในการเสียภาษีสามารถแบ่งออกเป็นแรงจูงใจเชิงบวกและเชิงลบ แรงจูงใจเชิงบวก (Positive Motivation) เช่น การได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี การยกเว้นค่าปรับ หรือการคืนภาษีที่รวดเร็ว เป็นปัจจัยที่สามารถกระตุ้นให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี ในทางตรงกันข้าม แรงจูงใจเชิงลบ (Negative Motivation) เช่น การถูกลงโทษหรือการตรวจสอบอย่างเข้มงวด จะทำให้ผู้ประกอบการกลัวและปฏิบัติตามกฎหมายมากขึ้น การศึกษาของ Bott et al. (2020) พบว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบการจัดเก็บภาษีที่ง่ายขึ้นสามารถช่วยสร้างแรงจูงใจเชิงบวกให้กับผู้ประกอบการออนไลน์ เนื่องจากการจัดการภาษีที่มีความสะดวกสบายสามารถลดความซับซ้อนและความสับสนในการเสียภาษี การประยุกต์ใช้ในการวิจัยในการศึกษานี้สามารถใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อวิเคราะห์ว่าผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนมมีแรงจูงใจใดบ้างที่ทำให้พวกเขาเลือกที่จะปฏิบัติตามภาษี นอกจากนี้ การประเมินว่าแรงจูงใจเชิงบวกหรือเชิงลบมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเสียภาษีในกลุ่มผู้ประกอบการออนไลน์อย่างไร ยังเป็นหัวข้อสำคัญที่ควรพิจารณาในการวิจัย

ทฤษฎีการรับรู้ความยุติธรรมทางภาษี (Tax Fairness Perception Theory)

เป็นทฤษฎีที่ได้รับการสนับสนุนอย่างมากในช่วงปี 2020-2024 โดยเน้นถึงความสำคัญของการที่ผู้ประกอบการรู้สึกว่าภาษีที่พวกเขาจ่ายนั้นเป็นธรรม ความรู้สึกว่ายากเป็นธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี (Braithwaite, 2022) ในงานวิจัยของ Wenzel (2021) ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ประกอบการจะมีแนวโน้มปฏิบัติตามภาษีมากขึ้น หากพวกเขารู้สึกว่าระบบภาษีมีความยุติธรรมและโปร่งใส การให้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้เงินภาษีและการสร้างระบบที่เป็นธรรมสำหรับผู้ประกอบการทุกคนเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดความรู้สึกว่าภาษีที่พวกเขาจ่ายนั้นคุ้มค่า การประยุกต์ใช้ในการวิจัย

ในกรณีของจังหวัดนครพนม สามารถใช้ทฤษฎีนี้เพื่อวิเคราะห์ว่าผู้ประกอบการออนไลน์มีการรับรู้ความยุติธรรมทางภาษีอย่างไร และการที่พวกเขารู้สึกว่าระบบภาษีมีความยุติธรรมมีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีหรือไม่

ทฤษฎีเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy Theory)

เศรษฐกิจดิจิทัลเป็นหัวข้อที่ได้รับการศึกษามากขึ้นในช่วงปี 2020-2024 เนื่องจากการขยายตัวของการค้าขายออนไลน์และการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินธุรกิจ งานวิจัยของ Brynjolfsson & McAfee (2020) เน้นถึงผลกระทบของเศรษฐกิจดิจิทัลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างการจัดเก็บภาษี โดยเฉพาะในกลุ่มธุรกิจออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเพิ่มความสะดวกในการจัดเก็บภาษี แต่ก็เพิ่มความท้าทายในการตรวจสอบและบังคับใช้ภาษีเช่นกัน นอกจากนี้ งานวิจัยของ Tapscott (2020) ยังชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของผู้ประกอบการออนไลน์ที่มักเน้นไปที่การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการภาษีและการใช้แหล่งข้อมูลออนไลน์ในการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษี การประยุกต์ใช้ในการวิจัยการนำทฤษฎีเศรษฐกิจดิจิทัลมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้สามารถช่วยในการวิเคราะห์ว่าผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนมมีการใช้เทคโนโลยีในการจัดการภาษีอย่างไรบ้าง และเทคโนโลยีมีบทบาทในการส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของผู้ประกอบการออนไลน์อย่างไร

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้ประกอบการร้านค้าออนไลน์ในเขตสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 29 และเปรียบเทียบความแตกต่างตามข้อมูลผู้ประกอบการ โดยเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการ 333 คน ผ่านแบบสอบถามและวิเคราะห์ด้วยสถิติต่างๆ เช่น ค่าเฉลี่ย ANOVA และ LSD ผลวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจโดยรวมเฉลี่ย 28.77 จาก 35 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุดในด้านข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภาษีและต่ำสุดในด้านบทลงโทษ นอกจากนี้พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา ประเภทธุรกิจ และระยะเวลาดำเนินกิจการ ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปปรับปรุงกลยุทธ์การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีให้แก่ผู้ประกอบการต่อไป (Ramang & Sookasukhon, 2024) ความรู้เกี่ยวกับภาษีในกลุ่มธุรกิจ SME ออนไลน์ พบว่าการใช้สื่อดิจิทัลช่วยเพิ่มความเข้าใจด้านภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแนะนำให้รัฐสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่ข้อมูล (Sirivattanakul & Kanchanapithu, 2024) ความรู้ความเข้าใจด้านภาษีของผู้ประกอบการในพื้นที่ชนบท พบว่าผู้ประกอบการยังมีความรู้ในระดับต่ำ และเสนอให้มีการฝึกอบรมที่เน้นวิธีการปฏิบัติด้านภาษีอย่างเป็นระบบ (Poonsub, 2022) อุปสรรคในการจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการออนไลน์ในประเทศไทย พบว่าผู้ประกอบการยังขาดความเข้าใจในกฎหมายภาษี ส่งผลให้มีการเลี่ยงภาษีในธุรกิจออนไลน์ และเสนอแนวทางการปรับปรุงนโยบายที่เกี่ยวข้อง (Thongsap & Ruerang, 2024) ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงนโยบายภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์ โดยเน้นถึงการตอบสนองของผู้ประกอบการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าความรู้ด้านภาษียังเป็นข้อจำกัดสำคัญ (Prasertsri, 2023)

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 เป็นกฎหมายที่จัดทำขึ้นเพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ด้วยการใช้เทคโนโลยีที่สะดวกและรวดเร็ว พระราชบัญญัตินี้ให้การรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ การส่งและรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และการยอมรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งและอาญา เพื่อให้เทียบเท่ากับการทำธุรกรรมในรูปแบบหนังสือทั่วไป กฎหมายยังได้กำหนดให้มีการออกใบรับรองลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และให้การประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ต้องแจ้งให้ทราบ หรือขอใบอนุญาตในบางกรณี รวมถึงการกำหนดบทลงโทษในกรณีที่ผู้ประกอบการฝ่าฝืน นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อควบคุม ดูแล และส่งเสริมการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

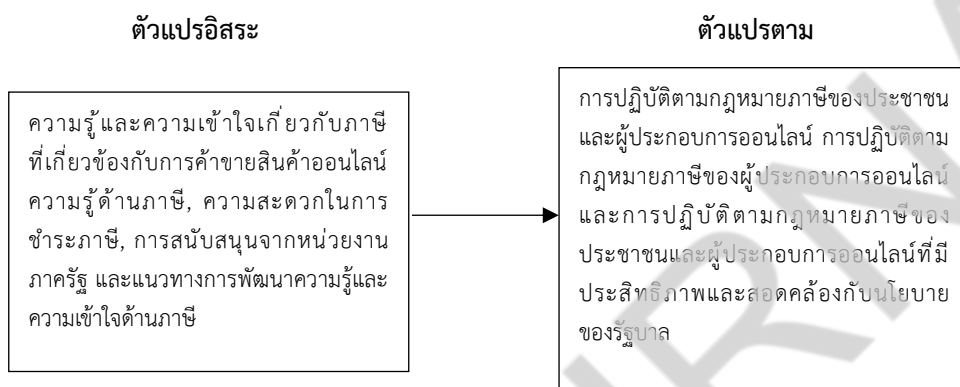
สรุปการศึกษาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์ของประชาชนในจังหวัดนครพนมควรนำทฤษฎีต่างๆ ที่กล่าวถึงข้างต้นมาประยุกต์ใช้เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการปฏิบัติตามภาษีของผู้ประกอบการ การพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความยุติธรรมทางภาษี และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยให้การวิจัยมีความครอบคลุมและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้นำแนวคิดและทฤษฎีจากนักวิชาการหลายท่านมาประยุกต์ใช้ ได้แก่ ทฤษฎีการปฏิบัติตามภาษี (Tax Compliance Theory) ของ Allingham & Sandmo (1972) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้ประกอบการจะประเมินระหว่างค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ของการปฏิบัติตามภาษี หากค่าใช้จ่ายในการหลีกเลี่ยงภาษีสูง ผู้ประกอบการจะมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตาม

กฎหมายมากขึ้น นอกจากนี้ยังใช้ทฤษฎีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (Self-efficacy Theory) ของ Bandura (1977) ที่อธิบายว่าผู้ที่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตามกฎหมายจะมีแนวโน้มปฏิบัติตามภาษีมากขึ้นการวิจัยนี้ยังใช้ทฤษฎีแรงจูงใจในการปฏิบัติตามภาษี (Motivation Theory) ของ Vroom (1964) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าทั้งแรงจูงใจเชิงบวกและเชิงลบมีผลต่อการปฏิบัติตามภาษีของผู้ประกอบการออนไลน์ และทฤษฎีการรับรู้ความยุติธรรมทางภาษี (Tax Fairness Perception Theory) ของ Braithwaite (2022) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการจะมีแนวโน้มปฏิบัติตามภาษีมากขึ้นหากพวกเขารู้สึกว่าระบบภาษีมีความยุติธรรมรอบแนวคิดเหล่านี้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนม และใช้ในการเสนอแนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจด้านภาษี ของประชาชนและผู้ประกอบการออนไลน์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนและผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนมมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์ในระดับต่ำ ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีที่ไม่ครบถ้วน
2. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษี การสนับสนุนจากภาครัฐ และความสะดวกในการชำระภาษี มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนม
3. การให้ข้อมูลและสนับสนุนจากภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยเพิ่มความเข้าใจและส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนม

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้เลือกแบบ เจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ผู้ประกอบการออนไลน์ จำนวน 150 ราย และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการ 10 ราย การเลือกกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึกมีเหตุผลว่าการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเป็นขั้นตอนสำคัญในงานวิจัยนี้ เพราะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากกฎหมายภาษี การสัมภาษณ์ช่วยให้เข้าใจปัญหาเชิงลึก เช่น ความซับซ้อนในการคำนวณภาษีและการยื่นแบบภาษี รวมถึงรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่ขยายความจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ยังช่วยระบุปัจจัยสำคัญ เช่น ความรู้ด้านภาษีและการสนับสนุนจากภาครัฐ ที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมาย นอกจากนี้ ผู้ประกอบการยังให้ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติที่สำคัญสำหรับการพัฒนานโยบายที่ตอบโจทยความต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่มีความเหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้และสามารถนำไปวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยแนวทางการวิจัยแบบผสมที่ใช้ทั้งแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก ช่วยให้ข้อมูลครอบคลุมและเจาะลึก นำไปวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Johnson & Christensen, 2022) เครื่องมือที่ใช้มีดังต่อไปนี้

แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถามถูกออกแบบให้ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรู้และความเข้าใจด้านภาษีของผู้ประกอบการออนไลน์ โดยแบ่งเป็น 4 ส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 ความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีสำหรับการค้าขายสินค้าออนไลน์ ส่วนที่ 3 การปฏิบัติตามกฎหมายภาษี ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อให้แน่ใจว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีคุณภาพสูง สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการและเชื่อถือได้ จะดำเนินการตรวจสอบคุณภาพดังนี้ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบสอบถามจะถูกส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีความรู้ในด้านภาษีและการวิจัยเพื่อตรวจสอบว่าแต่ละคำถามมีความเหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาและคำนวณค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) คำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 จะถือว่ามีความเหมาะสม การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรตัวอย่างของการวิจัย เพื่อคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เพื่อดูความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามและแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นสูงกว่า 0.7 จะถือว่าอยู่ในระดับที่เชื่อถือได้

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจออนไลน์และมีการจดทะเบียนภาษีถูกต้องเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาษีในจังหวัดนครพนม จำนวน 10 ราย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เริ่มต้นด้วย ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล โดยมุ่งเน้นการค้นหาคำถามจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผ่านแหล่งข้อมูลหลากหลาย ทั้งจากการค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ตและเอกสารที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษา นอกจากนี้ ยังมีการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างกับผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนม โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการทั้งหมด 4 เดือน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคม 2566 ทุกการสัมภาษณ์ถูกบันทึกและสรุปประเด็นสำคัญอย่างละเอียด เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์อย่างครบถ้วนเมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลแล้ว การวิจัยได้เข้าสู่ ขั้นตอนการตีความข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดของปัญหาและอุปสรรคที่พบในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของผู้ประกอบการออนไลน์ ข้อมูลที่ได้จากเอกสารงานวิจัย และข้อมูลภาคสนามถูกวิเคราะห์และสรุปเป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาความรู้และความเข้าใจด้านภาษีของผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนม สุดท้าย ผู้วิจัยได้เรียบเรียงและบันทึกผลการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาโยบายและแนวทางการฝึกอบรมในอนาคต

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ใช้ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์ของประชาชนในจังหวัดนครพนม โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการออนไลน์โดยแบ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ผู้ประกอบการออนไลน์ จำนวน 150 ราย จากผู้ประกอบการ 10 ราย เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายและลึกซึ้ง ข้อมูลดังกล่าวช่วยสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาความรู้และความเข้าใจของประชาชนในจังหวัดนครพนมเกี่ยวกับภาษีที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายสินค้าออนไลน์ รวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจออนไลน์ จากการศึกษา พบว่าผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนมมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลางเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีที่เกี่ยวข้องกับ การค้าขายออนไลน์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ($\bar{X} = 3.5$, S.D. = 0.8) การยื่นภาษี ($\bar{X} = 3.6$, S.D. = 0.7) และการจดทะเบียนภาษี ($\bar{X} = 3.4$, S.D. = 0.85) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการจดทะเบียนภาษีและการยื่นภาษีออนไลน์ แต่ยังไม่มีความสับสน ในเรื่องการคำนวณ VAT และการหักภาษี ณ ที่จ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้การปฏิบัติตามกฎหมายภาษียังไม่ครบถ้วน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลางเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายออนไลน์

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม	3.5	0.8	มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลางเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายออนไลน์
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการยื่นภาษี	3.6	0.7	ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการยื่นภาษีออนไลน์แต่ยังมีความสับสนในเรื่องการคำนวณ VAT และการหักภาษี ณ ที่จ่าย
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจดทะเบียนภาษี	3.4	0.85	ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการจดทะเบียนภาษีแต่ยังมีความสับสนในเรื่องการคำนวณ VAT และการหักภาษี ณ ที่จ่าย

จากตารางที่ 1 การวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการปฏิบัติตามภาษี (Tax Compliance Theory) ที่ระบุว่าความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนดทางภาษีเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมาย (Alm, 2021) นอกจากนี้งานวิจัยของ Smith (2021) ระบุว่าผู้ที่ผู้ประกอบการมีความรู้พื้นฐานทางภาษีมากขึ้น จะช่วยลดโอกาสในการทำผิดกฎหมายภาษี นอกจากนี้ การขาดความรู้เฉพาะทาง เช่น การคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) อาจส่งผลให้ผู้ประกอบการมีความกังวลในการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางภาษี (Richardson & Sawyer, 2020)

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนม เช่น ความรู้ด้านภาษี ความสะดวกในการชำระภาษี และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของผู้ประกอบการออนไลน์ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับภาษี ความสะดวกในการชำระภาษี และการสนับสนุนจากภาครัฐ ผู้ประกอบการที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีมากกว่ามีแนวโน้มปฏิบัติตามกฎหมายภาษีได้ดีกว่า โดยค่าเฉลี่ยของการยื่นภาษีออนไลน์อยู่ที่ ($\bar{X} = 3.7$, S.D. = 0.6) และผู้ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ เช่น การอบรมหรือคำแนะนำ มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามกฎหมายได้ดีกว่า

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจในการปฏิบัติตามภาษี (Motivation Theory) ของ Vroom (1964) ซึ่งระบุว่าความสะดวกในการชำระภาษีและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ส่งผลให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมาย (Bott et al., 2020) การให้คำแนะนำและการสนับสนุนจากภาครัฐจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี (Nguyen & Simkin, 2021)

3. การเสนอแนวทางการพัฒนาความรู้และความเข้าใจด้านภาษีของประชาชนและผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนม โดยส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนม จำนวน 10 ราย พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเข้าใจในระดับพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการจดทะเบียนพาณิชย์และการยื่นภาษีออนไลน์ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีปัญหาคriticalในหลายประเด็น เช่น ความสับสนในรายละเอียดของภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) โดยเฉพาะในเรื่องการคำนวณ VAT ที่ถูกต้องและการจัดการเอกสารใบกำกับภาษี นอกจากนี้ ผู้ประกอบการหลายรายยังไม่ทราบขั้นตอนการหักภาษี ณ ที่จ่ายอย่างถูกต้อง และไม่มั่นใจในเอกสารประกอบที่จำเป็น ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือการขาดคำแนะนำที่ชัดเจนและเพียงพอจากหน่วยงานรัฐ ทำให้เกิดข้อผิดพลาดและความล่าช้าในการปฏิบัติตามกฎหมาย

ผู้ประกอบการได้เสนอแนวทางในการปรับปรุง โดยแนะนำให้มีการจัดอบรมเพิ่มเติมที่เน้นการคำนวณภาษี การดำเนินการด้านภาษีออนไลน์อย่างเป็นระบบ รวมถึงการพัฒนาแพลตฟอร์มที่ใช้งานง่ายและมีข้อมูลที่ครบถ้วน เพื่อช่วยลดข้อผิดพลาดและเพิ่มความสะดวกในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนาความรู้ด้านภาษีที่เน้นการให้ความรู้เชิงปฏิบัติและการใช้สื่อดิจิทัลในการสื่อสารกับผู้ประกอบการมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Tapscott, 2020) การศึกษานี้ยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี (Brynjolfsson & McAfee, 2020) งานวิจัยของ Radu & Florea (2022) ยังสนับสนุนว่าการให้ข้อมูลผ่านช่องทางดิจิทัลเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายในกลุ่มผู้ประกอบการออนไลน์ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลมุ่งเน้นการเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์ เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและสร้างความเท่าเทียมในการจัดเก็บภาษี ลดปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีจากผู้ประกอบการออนไลน์ นอกจากนี้ยังมีการจัดอบรมและเผยแพร่ข้อมูลผ่านช่องทางดิจิทัลเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่ายและทั่วถึง

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาความรู้และความเข้าใจของประชาชนในจังหวัดนครพนมเกี่ยวกับภาษีที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายสินค้าออนไลน์ จากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีในระดับปานกลาง โดยเฉพาะภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) การยื่นภาษีออนไลน์ และการจดทะเบียนพาณิชย์ แม้ว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะเข้าใจในระดับพื้นฐาน แต่ยังคงมีความสับสนในรายละเอียดเชิงลึก เช่น การคำนวณ VAT และการหักภาษี ณ ที่จ่าย ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติตามกฎหมายยังไม่ครบถ้วนทั้งหมด

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนม ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับภาษี ความสะดวกในการชำระภาษี และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการที่มีความรู้ด้านภาษีมากกว่าและได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐจะมีแนวโน้มปฏิบัติตามกฎหมายได้ดีกว่า นอกจากนี้ การจัดฝึกอบรมและให้คำแนะนำจากหน่วยงานภาครัฐช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างมีนัยสำคัญ

3. การเสนอแนวทางการพัฒนาความรู้และความเข้าใจด้านภาษีของประชาชนและผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนม จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ประกอบการเสนอแนะว่าควรจัดฝึกอบรมเพิ่มเติมที่เน้นการคำนวณภาษีและการยื่นภาษีออนไลน์ รวมถึงควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงง่ายผ่านช่องทางดิจิทัล เช่น เว็บไซต์และแอปพลิเคชันของกรมสรรพากร เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถค้นหาข้อมูลและดำเนินการด้านภาษีได้สะดวกมากขึ้น แนวทางเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนเศรษฐกิจดิจิทัล ข้อมูลเชิงปริมาณให้ภาพรวมที่เป็นตัวเลขและแนวโน้มที่ชัดเจน เช่น ระดับความเข้าใจหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมาย ในส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพช่วยขยายความหมายและเพิ่มบริบทของผลลัพธ์เชิงตัวเลข โดยเฉพาะประสบการณ์ ปัญหา และข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการการเสริมกันระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในงานวิจัยนี้ ช่วยให้ผลการวิจัยมีความครอบคลุมและลึกซึ้งมากขึ้น สามารถอธิบายทั้งภาพรวมและรายละเอียดเชิงลึก พร้อมเสนอแนวทาง ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาความรู้ด้านภาษีและการสนับสนุนการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ประกอบการในจังหวัดนครพนม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. การเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจของประชาชนในจังหวัดนครพนมเกี่ยวกับข้อกำหนดและกฎหมายภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์ ซึ่งจะช่วยลดความสับสนและข้อผิดพลาดในการดำเนินการด้านภาษีได้

2. แนวทางในการพัฒนานโยบายภาษีออนไลน์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สรรพากร สามารถนำผลการวิจัยไปพิจารณาเพื่อพัฒนานโยบายหรือจัดทำโครงการฝึกอบรมที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในเรื่องการค้าขายสินค้าออนไลน์ ช่วยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถปฏิบัติตามกฎหมายภาษีได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

3. เป็นแนวทางสำหรับนักวิจัยหรือผู้สนใจในเรื่องการจัดเก็บภาษีการค้าขายออนไลน์ งานวิจัยนี้สามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคตเกี่ยวกับการพัฒนากฎหมายและมาตรการด้านภาษีในตลาดการค้าขายสินค้าออนไลน์ อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยในพื้นที่อื่นๆ หรือในระดับประเทศเพื่อสร้างความตระหนักและส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับภาษีให้แก่ผู้ประกอบการออนไลน์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเกี่ยวกับภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์ควรมีการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมให้ครอบคลุมแก่ผู้ประกอบการออนไลน์ในจังหวัดนครพนม โดยเฉพาะเรื่องการปฏิบัติตามข้อกำหนดของภาษี เช่น การยื่นภาษี การบันทึกข้อมูลรายรับ-รายจ่าย และการขอคืนภาษี เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

2. การจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงประชาชนได้ง่ายควรมีการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์ผ่านช่องทางที่เข้าถึงประชาชนได้ง่าย เช่น สื่อออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันที่ใช้ในการค้าขายสินค้า เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

3. การส่งเสริมการให้คำปรึกษาด้านภาษีแก่ผู้ประกอบการออนไลน์รายย่อยควรมีการจัดตั้งศูนย์หรือหน่วยงานให้คำปรึกษาด้านภาษีแก่ผู้ประกอบการออนไลน์รายย่อยในพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับการให้คำปรึกษาที่ตรงประเด็นและแก้ไขปัญหาที่ผู้ประกอบการพบเจอ เพื่อเพิ่มความมั่นใจและความสะดวกในการดำเนินการด้านภาษี

4. การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการภาษีภาครัฐควรสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชันในการจัดการภาษีสำหรับผู้ประกอบการออนไลน์ เช่น ระบบการยื่นภาษีออนไลน์ การออกไปกำกับภาษีผ่านแอปพลิเคชัน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถจัดการภาษีได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาความหลากหลายของกลุ่มผู้ประกอบการควรขยายกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งต่อไปให้ครอบคลุมผู้ประกอบการออนไลน์ในหลากหลายประเภทสินค้าและบริการ เพื่อเปรียบเทียบความรู้และความเข้าใจในเรื่องภาษีระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการต่างๆ เช่น ผู้ค้าปลีก ผู้ให้บริการทางดิจิทัล หรือกลุ่มธุรกิจระหว่างประเทศ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนมากขึ้น

2. การวิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงนโยบายภาษีควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงนโยบายภาษีการค้าขายสินค้าออนไลน์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงกฎหมายหรือการลดหย่อนภาษีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจออนไลน์ เพื่อประเมินผลลัพธ์และแนวทางการปรับตัวของผู้ประกอบการในพื้นที่

3. การศึกษาปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความรู้ภาษีในการวิจัยครั้งต่อไป ควรให้ความสำคัญกับการศึกษาผลของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น แพลตฟอร์มการค้าออนไลน์และแอปพลิเคชันด้านภาษี ต่อการรับรู้และการจัดการภาษีของผู้ประกอบการ รวมถึงการสำรวจความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อการยื่นภาษีและการจัดทำบัญชี

4. การศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมความเสี่ยงภาษี ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมความเสี่ยงภาษีของผู้ประกอบการออนไลน์ ว่ามีปัจจัยอะไรที่เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอย่างเคร่งครัดหรือไม่ เช่น การตระหนักถึงความเสี่ยงทางกฎหมาย การให้แรงจูงใจทางการเงิน หรือการให้บริการที่สะดวกขึ้นจากภาครัฐ

5. การศึกษาผลกระทบของภาษีออนไลน์ต่อเศรษฐกิจท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบของการเก็บภาษีจากการค้าขายสินค้าออนไลน์ต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นของจังหวัดนครพนม โดยเฉพาะผลกระทบต่อรายได้ประชาชนและการพัฒนาชุมชนในพื้นที่

ข้อจำกัดการวิจัย

1. ขอบเขตการศึกษา การวิจัยนี้ดำเนินการเฉพาะในจังหวัดนครพนม ซึ่งอาจไม่สามารถทั่วไปได้กับประชากรในพื้นที่อื่นๆ ที่มีลักษณะเศรษฐกิจ สังคม หรือวัฒนธรรมแตกต่างกัน ผลลัพธ์ที่ได้อาจไม่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในวงกว้างหรือนำไปใช้ในพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

2. ข้อจำกัดด้านเวลา การเก็บรวบรวมข้อมูลเกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในดำนนโยบายของรัฐหรือพฤติกรรมภาษีของประชาชน ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงระยะยาวหรือแนวโน้มใหม่ๆ ในอนาคต

3. การตอบสนองของกลุ่มเป้าหมาย การตอบแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมายอาจมีข้อจำกัดด้านความเข้าใจในเนื้อหาหรือความไม่สมบูรณ์ในการตอบคำถาม ทำให้ข้อมูลที่ได้รับอาจไม่สะท้อนถึงความคิดเห็นที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด

4. ข้อจำกัดด้านเครื่องมือวิจัย แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้อาจมีความคลุมเครือหรือมีการแปลความหมายที่หลากหลาย อาจส่งผลให้การวัดผลไม่สามารถตรวจสอบได้อย่างแม่นยำที่สุด

References

- Allingham, M. G. & Sandmo, A. (1972). Income tax evasion: A theoretical analysis. *Journal of Public Economics*, 1(3-4), 323-338. [https://doi.org/10.1016/0047-2727\(72\)90010-2](https://doi.org/10.1016/0047-2727(72)90010-2)
- Alm, J. (2021). What motivates tax compliance?. *Journal of Economic Surveys*, 35(3), 663-688. <https://doi.org/10.1111/joes.12272>
- Bandura, A. (1977). *Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change*. *Psychological Review*, 84(2), 191-215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>

- Bandura, A. (2018). Toward a psychology of human agency: Pathways and reflections. *Perspectives on Psychological Science*, 13(2), 130-136. <https://doi.org/10.1177/1745691617699280>.
- Bott, K. M., Cappelen, A. W., Sørensen, E. Ø. & Tungodden, B. (2020). You've got mail: A randomized field experiment on tax evasion. *Management science*, 66(7), 2801-2819. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2019.3390>
- Braithwaite, V. (2022). Tax compliance theory and the shifting perspectives of compliance research. *Public Administration*, 100(4), 755-771.
- Brynjolfsson, E. & McAfee, A. (2020). *The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies*. W. W. Norton & Company.
- Johnson, R. B. & Christensen, L. B. (2022). *Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches*. Sage Publications.
- Kirchler, E., Kogler, C. & Muehlbacher, S. (2014). Cooperative tax compliance: From deterrence to deference. *Current Directions in Psychological Science*, 23(2), 87-92. <https://doi.org/10.1177/0963721413516975>
- Laudon, K. C. & Traver, C. G. (2020). *E-Commerce 2020-2021: Business, Technology and Society, Global Edition* (16th ed.). Pearson Higher Ed.
- Nguyen, A. N. & Simkin, M. G. (2021). The impact of digital taxation on small online businesses: A global perspective. *Journal of Business and Economic Perspectives*, 52(1), 22-38.
- OECD. (2021). *OECD Economic Outlook*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/edfbca02-en>.
- Office of Commercial Affairs Nakhon Phanom Province. (2021). *Report on the online trade situation in Nakhon Phanom Province*. Retrieved January 2025, from <https://nakhonphanom.moc.go.th/>.
- Prasertsri, C. (2023). The impact of changes in online sales tax policy in Thailand. *Journal of Community Development Research*, 15(4), 22-30.
- Poonsub, P. (2022). Tax knowledge and understanding among rural entrepreneurs: A case study of Northeastern Thailand. *Journal of Local Economics*, 8(1), 45-55.
- Radu, D. & Florea, D. (2022). The role of digital literacy in tax compliance: A study of online businesses. *Economics and Business Review*, 8(2), 45-60.
- Ramang, K. & Sookasukhon, P. (2024). Knowledge and understanding of personal income tax payment among online store operators in the jurisdiction of the Bangkok Area Revenue Office 29. *Journal of Business Management for Local Development*, 11(1), 127-142. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JMDU/BRU/article/view/275443/184009>
- Richardson, G. & Sawyer, A. (2020). Tax compliance: A review of the literature. *Journal of Tax Research*, 12(3), 225-241.
- Smith, J. (2021). The impact of digital marketing on consumer behavior. *Journal of Marketing Research*, 15(3), 45-60. <https://doi.org/10.2478/sbe-2024-0027>
- Sirivattanakul, N. & Kanchanapithu, W. (2024). The use of digital media to enhance tax knowledge among online SME entrepreneurs. *Journal of Business Administration Innovation*, 10(2), 18-26.
- Tapscott, D. (2020). *The digital economy: Promise and peril in the age of networked intelligence*. McGraw-Hill Education.
- The Revenue Department. (2022). *Tax for online commerce: A guide for online entrepreneurs*. The Revenue Department.
- The Revenue Department. (2023). *Online tax registration manual for entrepreneurs*. Retrieved January 2025, from <https://www.rd.go.th>

- Thongsap, N. & Rueraeng, R. (2024). Problems and obstacles in collecting online business taxes in Thailand. *Western University Law Journal*, 8(2), 1-15. <https://doi.org/10.14456/jeir.2024.60>
- Vroom, V. H. (1964). *Work and motivation*. John Wiley & Sons.
- Wenzel, M. (2021). Misperceptions of social norms about tax compliance: A field experiment. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 183(8), 220-237. <http://hdl.handle.net/1885/41626>

NPU JOURNAL